

Riikliku statistika kasutamise uuring 2011

Statistikaamet korraldas 2.–25. novembrini 2011 statistika põhitarbijate seas riikliku statistika kasutamise uuringu. Uuringu eesmärk oli selgitada välja, kas ja millisel määral ollakse rahul riikliku statistikaga, millised on tarbijate hinnangud Statistikaametile ja statistikavaldkondadele ning milline on statistikatoodete ja -teenuste kasutamise aktiivsus.

Sarnane uuring korraldati ka 2006. ja 2008. aastal, kui küsimustiku väljatöötamisel võeti aluseks Eurostati soovitatud küsimustik, mida käesoleva uuringu jaoks täiendati ning võrreldavuse huvides lisati küsimusi eelmistel aastatel Statistikaametis tehtud kasutajauuringutest.

Kokku oli veebipõhises küsimustikus 10 küsimust, milles paluti vastajatel 10-pallisel skaalal hinnata Statistikaametit, SA teenuseid ja statistikatoteid, statistika kvaliteeti ning kasutamise eesmärke. Nelja küsimuse puhul oli võimalus vastust täpsustada, kommenteerida või ettepanekuid teha.

Veebiankeet asub aadressil

<http://www.stat.ee/public/files/uuringud/cop2011/index.php?id=cda73214b64dad51c6e2e9322c486cb8>.

Uuringu sihtgruppi kuulusid:

- asutused, kellega Statistikaamet kooskõlastab oma iga-aastast tööprogrammi (statistikatööd),
- viimase kahe aasta jooksul Statistikaameti tooteid ja teenuseid tellinud asutused,
- tarbijad, kes on osalenud Statistikaameti korraldatud infopäevadel või konverentsidel.

Uuring hõlmas järgmisi tarbijarühmi: ministeeriumid ja nende allasutused, riigikogu komisjonid, muud avaliku sektori organisatsioonid, maavalitsused, kohalikud omavalitsused, teadus- ja haridusasutused, eraettevõtted ja MTÜ-d (seltsid, ühingud, liidud jms) ning üliõpilased.

Teavituskiri koos palvega täita küsimustik saadeti e-posti teel 2000 teadaolevale kontaktisikule, ankeet oli kõikidele huvilistele kättesaadav ka Statistikaameti veebilehel. Ankeedi täitis 510 vastajat (sh 35 veebilehe kaudu).

Tabel 1. Vastajad tegevusala järgi 2008 ja 2011

Tegevusala	2008		2011	
	Arv	Vastanute osatähtsus, %	Arv	Vastanute osatähtsus, %
Ministeerium, riigiasutus	39	34,2	64	12,5
Maavalitsus, kohalik omavalitsus	11	9,6	109	21,4
Teadus- ja haridusasutus	23	20,2	127	24,9
Ettevõtte	28	24,6	107	21,0
Meedia	4	3,5	18	3,5
Muu asutus (MTÜ, erialaliit jms)	9	7,9	55	10,8
Üliõpilane, õpilane, eraisik	0		30	5,9
KOKKU	114	100,0	510	100,0

Võrreldes 2008. aastaga oli vastajate arv tunduvalt suurem. Üks põhjus on kindlasti see, et ankeet saadeti statistikatarbijatele, kellega SA-l on kontakte olnud. Teine põhjus on ankeedi lihtsustamine ja lühendamine võrreldes eelnevate uuringutega.

Uuringu tulemused on esitatud protsentides ja/või keskmiste hinnangutena kümnepalliskaalal.

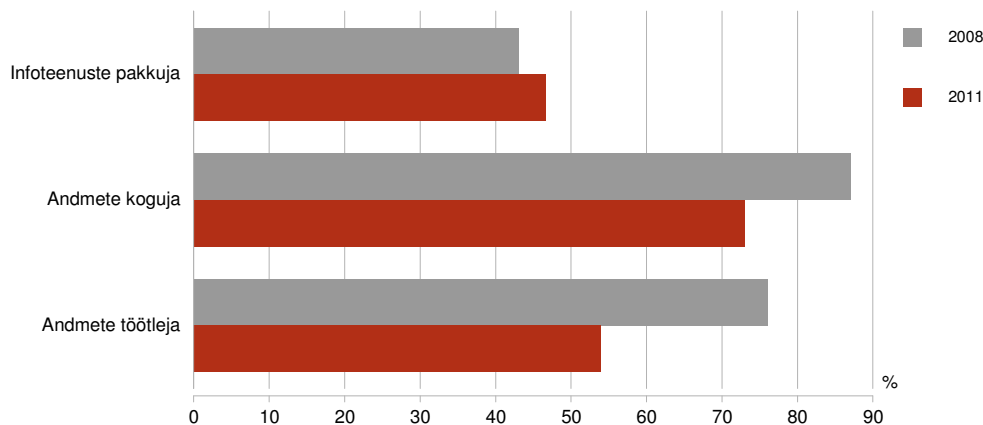
Tulemused

2008. aasta uuringu tulemustega võrreldes hinnati Statistikaameti tööd 2011. aastal veidi kõrgemalt (keskmine hinnang tõusis 10-punktilisel skaalal 7,3-lt 7,8-ni).

1. Statistikaametile kõige iseloomulik roll

73% vastajatest arvas, et Statistikaamet on ennekõike andmete koguja, üle poole vastajatest, et andmete töötleja ning pea pooled vastajad märkisid SA iseloomulikemaks rolliks infoteenuse pakkuja (vt joonis 1). 2011. aastaks on suurenenud tarbijate osatähtsus, kes peavad SA-d ennekõike infoteenuse pakkujaks ning oluliselt vähem arvatakse, et SA on andmete koguja ja töötleja.

Joonis 1. Statistikaameti kõige iseloomulik roll, 2008 ja 2011

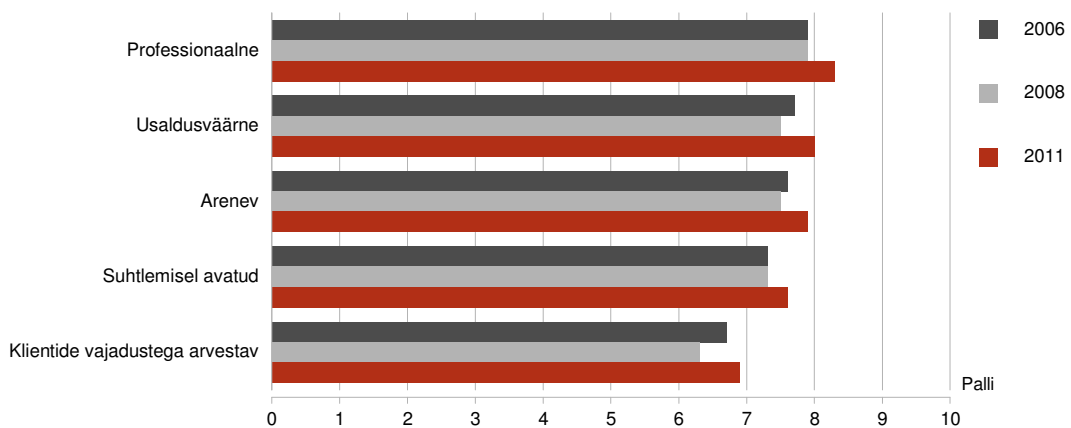

2. Hinnang Statistikaametile kui statistilise info pakkujale

Võrreldes eelmiste uuringutega on hinnangud Statistikaametile kui statistilise info pakkujale veidi paranenud kõigis punktides (vt joonis 2). Kõige kõrgemalt hinnati Statistikaameti professionaalsust: keskmine hinne 10-pallisel skaalal on 8,3, mis on väga kõrge hinnang. Poole punkti võrra on tõusnud hinnangud usaldusväärsele ja arengule (keskmine 8,0 ja 7,9). Pisut kõrgemalt on hinnatud ka avatust suhtlemisel. Jätkuvalt püsib madalaimal tasemel hinnang klientide vajadustega arvestamisele (keskmine 6,9), kuid võrreldes varasemaga on ka see paranenud.

Tarbijagruppide lõikes hindasid Statistikaametit kõrgemalt meediaettevõtted ja ministriumid (8,2–8,4), mõnevõrra madalamaid hindeid andsid ettevõtted ja maavalitsused ning kohalikud omavalitsused (7,3–7,5).

Joonis 2. Hinnang Statistikaametile, 2006, 2008 ja 2011 (kümneballiskaalal)

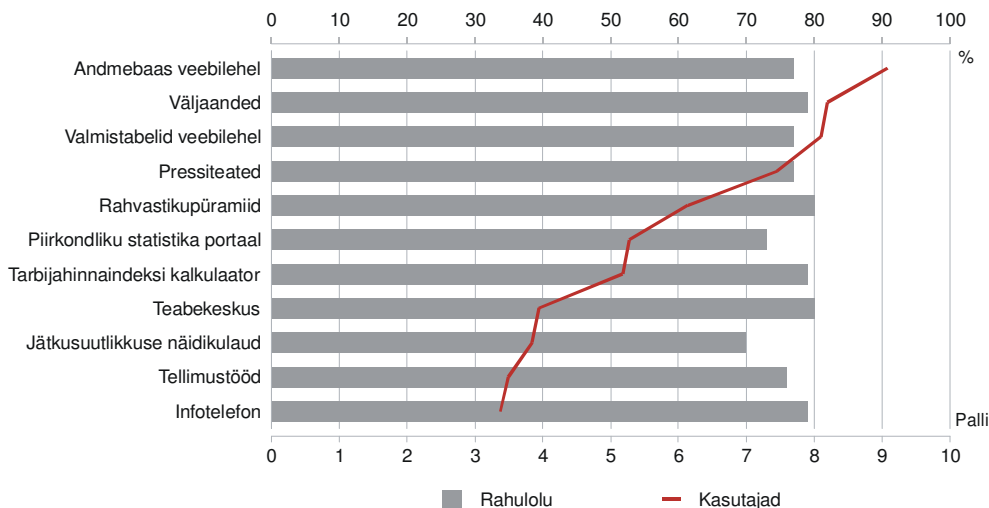
3. Rahulolu Statistikaameti infoallikatega

Statistilise info hankimisel kasutati allikana kõige enam (vt joonis 3) veebilehel asuvat andmebaasi (91%), väljaandeid (82%), valmistabeleid (81%) ja pressiteateid (75%). Kõige vähem (30–40%) on info hankimisel kasutatud teabekeskust, jätkusuutlikkuse näidikulauda, tellimustöid ja infotelefoni.

Rahuloluhinnangud (joonis 3) infoallikatele olid kõrged, jäädes 10-pallisel skaalal vahemikku 7,0–8,0. Kõige kõrgemalt hinnati teabekeskust, väljaandeid, rahvastikupüramiidi, tarbijahinnaindeksi kalkulaatorit ja infotelefoni (hinnangud 7,9–8,0), veidi madalamaid hindede said jätkusuutlikkuse näidikulaud ja piirkondliku statistika portaal.

Tarbijagruppide lõikes olid hinnangud erinevad. Keskmiselt kõrgemalt kui muud äriettevõtted (keskmine hinne 7,2) hindasid Statistikaameti infoallikaid meedia ning finantsettevõtteid (8,6).

Joonis 3. Rahulolu Statistikaameti infoallikatega (kümneballiskaalal) ja kasutajate hulk (%)

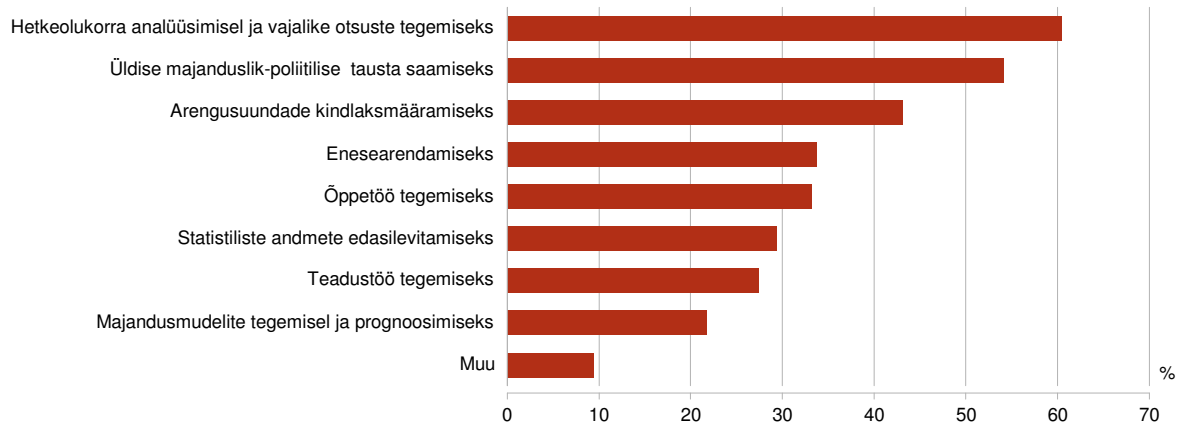
4. Riikliku statistika kasutamise eesmärgid

Riikliku statistika kasutamise eesmärgid (vt joonis 4) ei ole uuringu põhjal aastate jooksul muutunud. Sarnaselt 2006. ja 2008 aastaga kasutab ka praegu suur osa vastajatest statistikat olukorra analüüsimiseks ja vajalike otsuste tegemiseks (60%) ning üldise majanduslik-poliitilise tausta saamiseks (54%).

Statistika kasutamise peamine eesmärk sõltub tarbijagrupist. Teadus- ja haridusasutused kasutavad statistikat põhiliselt teadustöö tegemiseks (72%) ja õppetöö tegemiseks (60%). Avalik

sektor ja finantsettevõtted kasutavad statistikat peamiselt olukorra analüüsimiseks ja vajalike otsuste tegemiseks (vastavalt 70% ja 89%). Meediaettevõtete jaoks oli statistika oluline üldise taustainfo saamise ning andmete edasilevitamise eesmärgil.

Joonis 4. Riikliku statistika kasutamise eesmärgid

5. Hinnang riikliku statistika kättesaadavusele ja selgusele

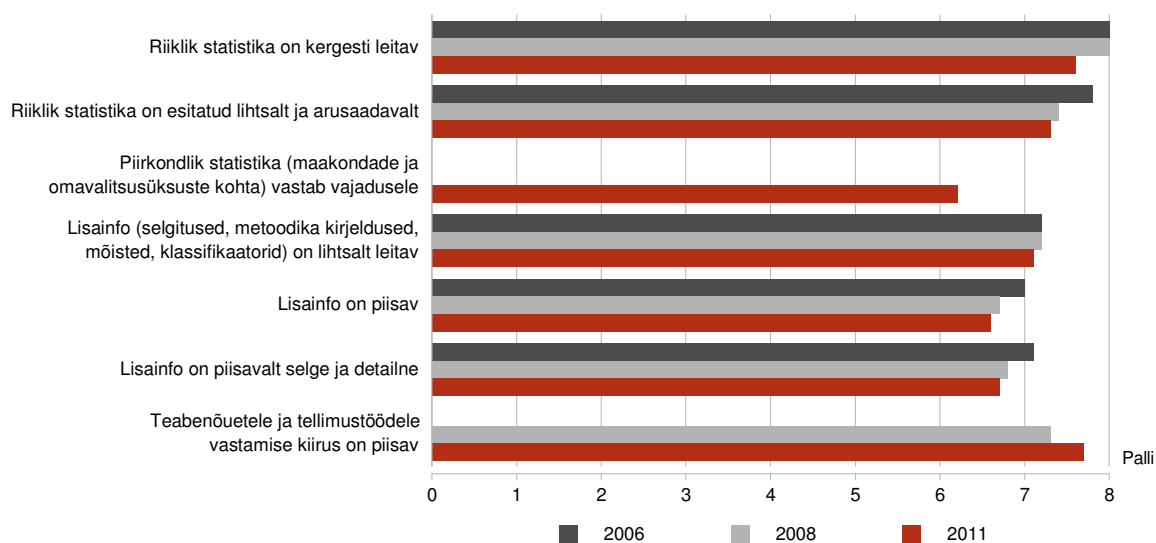
Keskmsed hinnangud riikliku statistika kättesaadavusele ja selgusele on võrreldes varasemate uuringutega peaaegu kõigis punktides pisut langenud (vt joonis 5). Langus on olnud väike (0,1–0,4 punkti), kuid langustrend aastate jooksul jätkuv. Paranenud on vaid teabenõuete ja tellimustööde vastamise kiirusele antud hinnang.

Kõige madalamalt hinnati piirkondliku statistika vastavust tarbijate vajadustele (6,2). Piirkondliku statistika puhul ootavad tarbijad avaldatavate andmete suuremat detailsust, kui Statistikaamet praegu pakub.

Endiselt on rahulolu madal ka lisainfo piisavuse, selguse ja leitavusega (6,7). Kõrgemalt hinnati statistika leitavust (keskmine hinnang 7,6 punkti) ning teabenõuetele ja tellimustöödele vastamise kiirust (7,8).

Tarbijagruppidest olid kõige rahulolematumad maa- ja kohalikud omavalitsused ning ettevõtted. See grupp hindas väga madalalt piirkondliku statistika vajadustele vastavust (5,3–5,9). Riiklikku statistikat hindasid kõige kõrgemalt meediaettevõtted, finants- ja riigiasutused, kes olid enim rahul teabenõuetele ja tellimustöödele vastamise kiirusega ning statistika leitavusega.

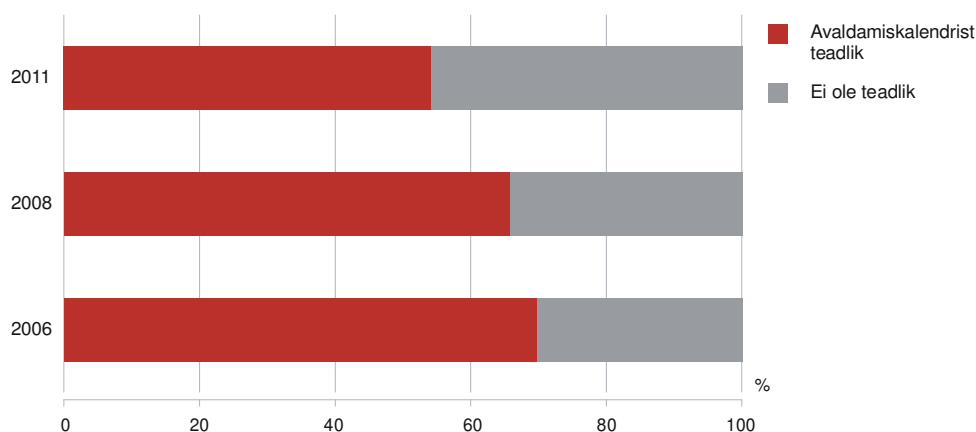
Joonis 5. Hinnang riiklikule statistikale 2006, 2008 ja 2011 (kümneballiskaalal)

6. Teadlikkus statistika avaldamiskalendrist

Teadlikkus statistika avaldamiskalendrist on võrreldes 2006. ja 2008. aastaga langenud: ligi pooled vastajatest pole avaldamiskalendrist teadlikud.

Joonis 6. Teadlikkus avaldamiskalendrist, 2006, 2008 ja 2011

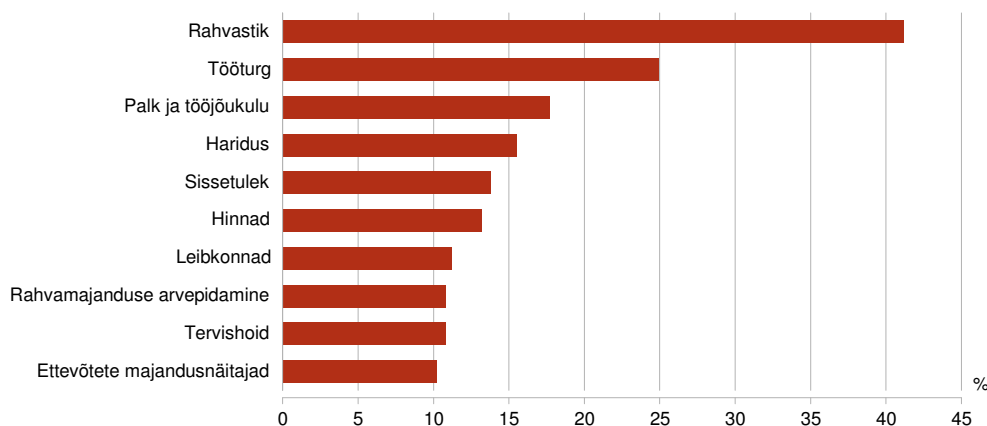
7. Statistika kasutamine ja hinnang selle kvaliteedile statistikavaldkonniti

2011. aastal esitati see küsimus meetodiliselt natukene teistmoodi kui varasematel aastatel. Seekord paluti vastajatel märkida kolm kõige sagedamini kasutatavat valdkonda ning hinnata nende valdkondade metoodika usaldusväärsust, andmete täpsust ja ajakohasust ning kvaliteeti teiste riikide statistikaga võrreldes.

7.1. Sagedamini kasutatavad valdkonnad

Kõik 34 statistikavaldkonda leidsid kasutajate poolt äramärkimist ja hindamist. Kõige sagedamini (vt joonis 7) kasutati rahvastikuandmeid (41% vastajatest), järgmiste valdkondadena nimetati: tööturg, palk ja tööjõukulu, haridus, sissetulek, hinnad, leibkonnad, rahvamajanduse arvepidamine, tervishoid, ettevõtete majandusnäitajad (vastajaid 10% ja enam). Teiste valdkondade puhul jäi vastajate määr alla 10%. Sagedamini kasutatud valdkondade top10 on väga sarnane eelnevatele uuringutele. Uue valdkonnana on 2011. aastal esikümnesse jõudnud rahvamajanduse arvepidamine.

Joonis 7. Riikliku statistika kasutamise sagedus valdkonniti

7.2. Meetodika usaldusvärsus, andmete täpsus ja ajakohasus

Kümnest enim kasutatud statistikavaldkonnast (vt tabel 2) hinnati kõige usaldusväärsemaks rahvamajanduse arvepidamise (keskmine 8,3) ja hindade (7,5) valdkond. Kõrgelt hinnati ka väliskaubanduse, tööstuse ja ettevõtete majandusnäitajate meetodika usaldusvärsust (keskmine 7,7–7,9). Vähem usaldusväärseks peeti ehituse ja kultuuri valdkonna meetodikat (6,0–6,6).

Samuti hindasid tarbijad andmete täpsuse ja ajakohasuse poolest kõrgeimalt rahvamajanduse arvepidamise, hindade ja rahanduse valdkonda. Keskmisest madalamalt hinnati palga ja tööjõukulu, leibkonnade ja sissetuleku valdkonda. Väga madalad hinnad sai ehituse valdkond (andmete täpsus 5,5 ja ajakohasus 5,7).

Tabel 2. Hinnang meetodika usaldusvärsusele, andmete täpsusele ja ajakohasusele (kümnepalislaad)

Valdkonnad	Meetodika on usaldusväärne	Andmed on täpsed	Andmed on ajakohased
Rahvastik	7,6	7,3	7,3
Tööturg	7,5	7,1	7,3
Palk ja tööjõukulu	7,1	7,0	6,9
Haridus	7,2	7,0	7,1
Sissetulek	6,9	6,7	7,1
Hinnad	7,5	7,5	7,6
Leibkonnad	7,4	7,1	6,7
Rahvamajanduse arvepidamine	8,3	7,6	7,5
Tervishoid	7,2	7,5	7,2
Ettevõtete majandusnäitajad	7,7	7,2	6,9

8. Andmete kasutamine võrdluseks teiste Euroopa riikidega ja riikliku statistika kvaliteet

Teiste riikidega võrdlemiseks kasutati statistikat kõige rohkem rahvamajanduse arvepidamise (89%), väliskaubanduse (79%) ning tööstuse, rahanduse, hindade ja tervishoiu valdkonna puhul (64–74%).

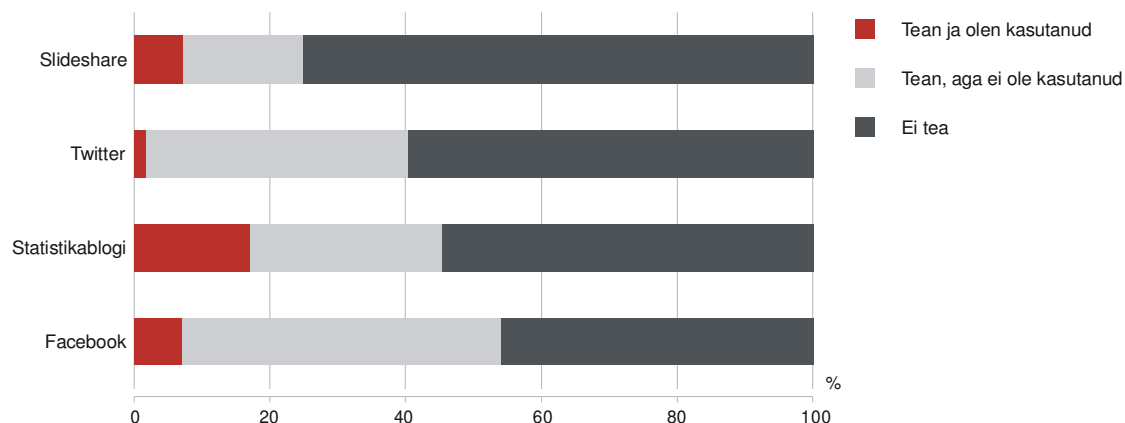
34% kasutajatest pidas riikliku statistika kvaliteeti võrreldes teiste Euroopa riikidega keskmiselt paremaks või samasuguseks, 43% vastanutest ei osanud hinnangut anda, 7% pidas halvemaks.

Enamiku top10-sse kuuluvate valdkondade kvaliteeti loeti Eestis paremaks kui teistes riikides, vaid kahe valdkonna – sissetulek ja tervishoid – kvaliteeti peeti halvemaks.

9. Statistikaameti uued infokanalid

Statistikaameti uutest infokanalitest on kõige tuntum Facebook, (54% vastanutest on sellest teadlik) järgneb Statistikablogi ja Twitter. Enim kasutatakse statistikablogi (17% vastanutest), järgnevad Facebook ja Slideshare (7% vastanutest).

Joonis 8. Teadlikkus Statistikaameti uutest infoallikatest

10. Millisest statistilisest infost tuntakse puudust

Vastajatel oli vaba vastusena võimalik kirjutada, millisest infost nad kõige enam puudust tunnevad.

Üle poole vastajatest sellele küsimusele ei vastanud, 6% vastajatest ei osanud nimetada, millist infot nad sooviksid veel saada või leidsid, et avaldatud infot on piisavalt.

Peamiselt tunti puudust detailsemast infost, näiteks rahvastiku ja töötasu valdkonnas, samuti soovitakse detailsemat piirkondlikku statistikat ning andmete kiiremat avaldamist.

- Detailsem piirkondlik statistika (küla, linnaosa, ruuduandmed)
- Tööturg (nt töötamine välismaal)
- Tervisestatistika
- Töötasu detailsemad andmed (nt ametite järgi)
- Detailsemad rahvastiku andmed (sh ränne)
- Andmete kiirem avaldamine

Kokkuvõtteks

- Hinnangud Statistikaametile kui info pakkujale on aastate jooksul paranenud.
- Hinnangud statistika leitavuse, arusaadavuse, selguse, detailsuse kohta on vähesel määral, kuid jätkuvalt langenud.
- Statistika kasutamise eesmärgid on jäänud aastate jooksul samaks.
- Positiivsemaid hinnanguid andsid meedia, finants- ja kindlustusettevõtted, kriitilisemad olid kohalikud omavalitsused, maavalitsused ja ettevõtted.
- Kõige enamkasutatav statistikavaldkond on rahvastik.
- Valdkondadest sai kõige kõrgemad hinded nii andmete täpsuse, ajakohasuse kui meetoodika usaldusväärsuse eest rahvamajanduse arvepidamine.
- Jätkuvalt soovitakse detailsemaid ja värskemaid andmeid – eelkõige piirkondlikul tasandil, samuti rahvastiku (ränne), töötasu, tööturu statistikas.